

De rand langs het spoor was bedoeld voor sport- en recreatievoorzieningen, maar werd ook ingevuld met buurttuinen. De bebouwing in Kruiskamp bestaat uit laagbouwoningen en wordt afgewisseld door complexen middelhoge bebouwing van drie tot vijf lagen. Er staan vooral goedkope portiekflats, in open blokken met al dan niet gemeenschappelijke tuinen. Op sommige plaatsen zijn stempels toegepast. Tussen de etagewoningen in strokenverkaveling bevinden zich brede openbare groene tussenruimten (afb. 27).⁴⁴ De meeste eengezinswoningen staan in halfopen bouwblokken aan woonstraten met privétuinen.

Geschiedenis van de Koppel

Dit gebied heeft zich ontwikkeld langs de Eem, de belangrijke waterweg van Amersfoort naar de voormalige Zuiderzee. Er werden pakhuizen en handelsgebouwen neergezet. In 1863 werd de spoorlijn Amersfoort-Zwolle aangelegd, die de scheiding vormt tussen Kruiskamp en Koppel. De Grote Koppel werd vroeger gekarakteriseerd door de verwerking van graan. De bestaande huizen bleven er staan, maar werden veranderd. Daardoor ontstond een mengeling van 18^e en 19^e eeuwse panden (afb. 28). In 1905 werden de Schimmelpenninckstraat en de Schimmelpenninckkade aangelegd, waar woonhuizen in een grote dichtheid werden gebouwd.

Stedenbouwkundige analyse van Koppel

In 1937 werd het Valleikanaal aangelegd, en diende als afwateringskanaal van de wijk. Er was nu bebouwing mogelijk.

In 1952 werd een uitbreidingsplan voor Amersfoort opgesteld door stadsarchitect D. Zuiderhoek en de stedenbouwkundige A.H. Rooimans. Er werd een bloembladvisie bedacht met het centrum van Amersfoort als middelpunt. De Koppel was één van de 'bloembladen'. De Koppel werd daarin als één geheel gezien met Schothorst, maar dit zijn uiteindelijk twee wijken geworden. De Koppel dient als schakel tussen de oude stad en de toen toekomstige uitbreidingswijken. In 1952 werd ten noorden van de nieuw aangelegde Koppelweg twee van veel groen voorziene wijken (Jericho en Jeruzalem) gerealiseerd met montagewoningen (Airey montage bouwsysteem). Deze wijk werd ontworpen door architect J.F. Berghoef en stedenbouwkundige A.H. Rooimans, deels in strokenverkaveling en deels in een half open blokverkaveling. De wijk werd ontworpen naar de ideeën van het functionalisme. In de wijk komt vooral het aspect 'strokenbouw' goed naar voren (afb. 29). De architectuur is echter veel traditioneler ondanks de toepassing van betonnen platen (afb. 30). De woningen zijn zo geplaatst, dat vanuit de woning altijd zicht is op het omringende groen. Deze wijk heeft sinds 1986 de status van beschermd stadsgezicht.

Afb. 28 Achttiende en negentiende eeuwse panden

Afb. 29 Strokenbouw in Jericho/Jeruzalem

Afb. 30 Jericho/Jeruzalem

⁴⁴ Geesje Philippi, *Cultuurhistorie, een vergeten aspect?* (Twee 2002) 64-66.

Het gebied ten noorden van de Hooglandseweg, met voornamelijk etagewoningen, komt in de periode 1962-1971 tot stand. De structuur bestaat uit een autonoom stratenpatroon, parallel en loodrecht op de richting van het Valleikanaal. Er staan halfgesloten woonblokken van vier tot zes lagen hoog, waartussen groenvoorzieningen zijn aangelegd. Over de wijk verspreid zijn er veel grootschalige gebouwen gelegen, in het noorden zijn dat haakvormige galerijflats van drie tot zeven verdiepingen hoog. De straatprofielen zijn meest asymmetrisch. De gebouwen zijn consequent in dezelfde richting geplaatst en zijn ook overwegend van grotere schaal. Dit zorgt voor samenhang binnen de wijk.

De hoofdontsluiting, de Meridiaan, loopt midden door de wijk. Hij heeft een ruim profiel van hoofdrijbanen, brede bermen en parallelwegen. De hooftweg heeft een asymmetrisch profiel. Om de wijk liggen de ontsluitingswegen, op deze wegen staan haaks de buurtstraten (afb. 31).

Het schoolgebouw uit 1984 van architect J.A. Belkum markeert het kruispunt van de ringweg Koppel met de Bunschoterstraat.

Bewoners

In Kruiskamp-Koppel wonen op dit moment 7492 bewoners. Daarvan is 23,4% tussen de 0-19 jaar en 12,7% is 65+er. In vergelijking met Amersfoort als geheel wonen er in de wijk relatief veel alleenstaande, 45,4% tegen 37% in Amersfoort. Van de totale woningvoorraad (3.466) bestaat 25,4% uit koopwoningen en 67,9% uit sociale huurwoningen. De meeste

woningen zijn dan ook in het bezit van corporaties. Opvallend is verder dat 55,1% uit flats bestaat tegen 33,4% in heel Amersfoort en opvallend is verder het aantal werklozen. (11,2 tegen 5,7% in Amersfoort).⁴⁵

Afb. 31 Bebouwing haaks en parallel op de Ringweg-Koppel

⁴⁵ Gemeente Amersfoort, *Voortgangsrapportage wijkprogrammaboek 2006* (Amersfoort 2007) wijkkaart 2007.

Deel 2. Analyse van de methode

Aanleiding

In Amersfoort worden veel uitbreidingswijken vernieuwd op initiatief van de corporaties. Omdat de gemeente niet precies wist of er in die vernieuwingswijken ook belangrijke cultuurhistorische elementen zijn, wilde zij een overzicht van alle vroeg naoorlogse uitbreidingswijken in Amersfoort. Daarom is bureau Stoa (stedenbouw -openbare ruimte-architectuur) ingehuurd. Dit bureau heeft vergelijkbaar onderzoek voor verschillende andere gemeenten verricht en na een voorbeeld te hebben bekeken, besloot de gemeente hen in te huren. Een verkenning op hoofdlijnen was voor de gemeente voldoende. Als er dan weer een voorstel komt voor vernieuwing, kan de gemeente snel achterhalen of er rekening moet worden gehouden met cultuurhistorische waarden en of er verder onderzoek gewenst is.⁴⁶

Methode

De verkenningen van de wijken uit Amersfoort zijn opgenomen in het rapport: *Amersfoort: Architectuur en stedenbouw 1940-1965*⁴⁷ (afb. 32). Hiervan is op 14 juni 2006 een concept versie verschenen en op 19 juni 2007 werd de definitieve versie uitgegeven. Dit onderzoek behandelt de conceptverkenning van Kruiskamp-Koppel.

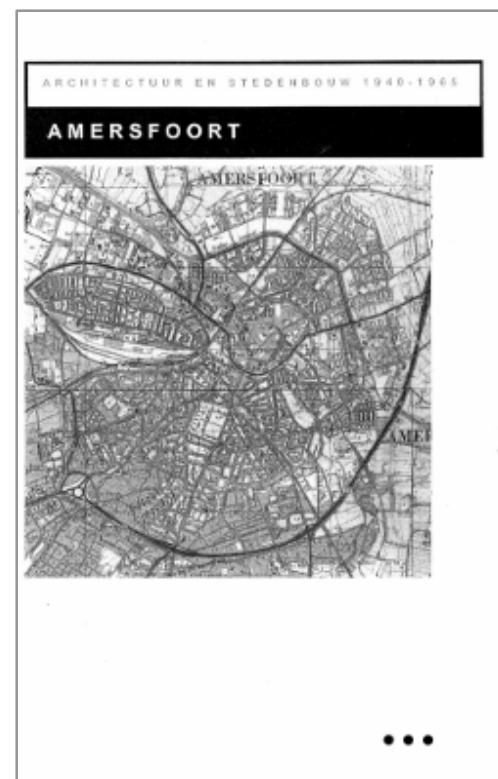
⁴⁶ Bij deel 2 is gebruik gemaakt van de interviews met betrokkenen, tenzij anders vermeld.

⁴⁷ Stoa, Amersfoort: *architectuur en stedenbouw 1940-1965* (Ede 2006).

De verkenningen van Kruiskamp en Koppel zijn gemaakt door Pauline Opmeer en Leon van Meijel van bureau Stoa. Eerst maakt het bureau een globale verkenning in hoofdlijnen van alle wijken (zoals in Kruiskamp-Koppel). De gemeente kan dan bekijken of zij voor bepaalde wijken dieper onderzoek verricht wil hebben. Dit laatste gebeurt vaak bij wijken die nu of later vernieuwd (gaan) worden. Deze uitgebreide verkenningen bestaan uit een aantal cultuurhistorische gegevens, een stedenbouwkundige analyse en een aanzet voor een vertaalslag van cultuurhistorie naar de praktijk. Stoa maakt dergelijke verkenningen al ongeveer zes jaar. Het bureau wil bereiken dat het aspect cultuurhistorie zorgvuldig kan worden afgewogen bij vernieuwingsplannen voor wijken.

De wijken Kruiskamp en Koppel worden afzonderlijk behandeld door Stoa in het rapport. De volgende punten komen aan bod in de verkenning:

- inleiding: begrenzing van het gebied
- ontwerp: ruimtelijke structuur, openbare ruimte en bebouwing
- realisatie: in hoeverre het plan is uitgevoerd
- latere wijzigingen
- waardering: de cultuurhistorisch belangrijkste kwaliteiten in de structuur, openbare ruimte en bebouwing op een rij.

Afb. 32 Verkenning Kruiskamp en Koppel

Er zijn tevens kaarten opgenomen van de plannen van de wijk, foto's van vroeger en nu en van de plannen voor vernieuwing. Naast de beschrijving van de waardevolle elementen in de wijk zijn ook foto's van het betreffende element opgenomen in de verkenning. Voor het maken van de verkenningen op hoofdlijnen kijkt Stoa naar alle uitbreidingsplannen uit de te onderzoeken periode. Dit zijn uitbreidingsplannen in hoofdzaak voor de hele stad of uitbreidingsplannen in onderdelen voor de afzonderlijke wijken. Niet alleen het oorspronkelijke plan, maar ook de uitvoering daarvan en de huidige situatie wordt in de verkenning meegenomen. Voor de belangrijkste stadia in de geschiedenis van de wijk (oorspronkelijk plan, uitvoering en huidige situatie) wordt gekeken naar alle schaalniveaus: stedenbouwkundige structuur, de openbare ruimte en de bebouwing. In het rapport probeert Stoa gebruik te maken van 50% kaart- en beeldmateriaal en 50% bondige teksten. Elke verkenning wordt afgesloten door een hoofdstuk 'waardering', waarin wordt aangegeven waar de waarden liggen in de wijk. De conclusies van alle verkenning bij elkaar worden overzichtelijk samengebracht op een waardekaart het te onderzoeken gebied. Hierop zijn de waardevolle elementen in kleur aangegeven. Op de waardekaart is met kleur aangegeven hoe waardevol een deel van de wijk is. De kaart heeft geen juridische status.

De methode die Stoa hanteert is gedeeltelijk ontleend aan andere methoden en gedeeltelijk

zelf bedacht. Afhankelijk van vernieuwende inzichten en wensen van de opdrachtgevers wordt de methode aangepast/aangescherpt.

Ontwikkelingen

Aanleiding

Het gemeentebestuur heeft vier wijken in Amersfoort aangewezen die bijzondere aandacht verdienen en waar meer dan in andere wijken wordt geïnvesteerd in het leefklimaat. Deze aandachtswijken zijn: Soesterkwartier, Kruiskamp/Koppel, Liendert en Randenbroek/Schuilenburg.⁴⁸

In 1996 is er met het wijkbeheerplan voor Kruiskamp-Koppel, vastgesteld door de gemeente, de woningbouwcorporaties (SCW en Portaal) en de Welzijnsstichting (het huidige SWA), vaart in het proces gekomen. Hierin is de visie op de ontwikkeling van de wijk opgenomen voor een periode van tien tot vijftien jaar. De doelstellingen uit het plan zijn:

1. veranderen van de woningvoorraad en bevolkingssamenstelling
2. vergroten van de integratie
3. bieden van een perspectief en inkomen
4. verbeteren van het imago
5. vergroten van de leefbaarheid.

Hiermee wil de gemeente en partners de toekomst van Kruiskamp-Koppel verbeteren.⁴⁹

⁴⁸ Marc van Acht e.a.,
Leefbare en veilige wijken
(Amersfoort 2005) 5.

⁴⁹ Gemeente Amersfoort, *Wijkprogrammaboek Kruiskamp-Koppel 2006 'Onderweg naar morgen'* (Amersfoort 2006) 8.

Eerdere ontwikkelingen

Voor de wijk is, mede in het kader van het Grote Steden Beleid, een investeringsprogramma gemaakt. Hier vallen de herontwikkelingen onder in het gebied Spoorwegzone, de Willem Barendszstraat e.o. en de Columbusweg/Magelhaenstraat. De herontwikkeling bestaat uit de aanpak van de fysieke leefomgeving en de sociale infrastructuur.

Voor de wijk zijn 'postzegelplannen' gemaakt. Dit houdt in dat er voor elk gebied een apart plan is gemaakt en er dus niet één masterplan is. Het nadeel van deze benadering is dat voor elk gebied een eigen plan is, dat vervolgens moet worden goed gekeurd. Daarnaast wordt alleen naar het projectgebied gekeken en niet naar de wijk in zijn geheel. Hierdoor wordt het contrast tussen oud en nieuw erg groot.

De vernieuwingen zijn nodig omdat de woningvoorraad niet meer aan de wensen van de (potentiële) bewoners voldoet en de woningen verouderd zijn. Hierdoor trekken draagkrachtige huishoudens weg, waardoor een eenzijdige bevolkingsopbouw ontstaat. Huidige bewoners vinden de wijk ook niet prettig om in te wonen.⁵⁰

Tot nu zijn er plannen gemaakt en hebben kleinschalige verbeteringen in de openbare ruimte en investeringen in het verbeteren van de sociale positie van de bewoners

plaatsgevonden. Op dit moment vinden er grote ingrepen plaats in de wijk. Het Gildenkwartier en de Columbusweg zijn gereed (afb. 33). In de Melange is een groot deel van de nieuwe woningen opgeleverd (afb. 34). Parkweelde en het winkelcentrum worden nog aangepakt.

Momenteel worden de volgende woningbouwprojecten uitgevoerd:

- in het Gildenkwartier zijn koopwoningen gerealiseerd, bestaande uit appartementen, geschakelde en vrijstaande woningen.
- in Parkweelde worden huurwoningen, koopappartementen en grondgebonden koopwoningen gerealiseerd. Er zijn voorzieningen gerealiseerd voor een nieuw wijkcentrum en de thuiszorg. Het winkelcentrum wordt aangepakt door o.a. het vergroten van de ruimte, voor de supermarkt en een uitbreiding van het aantal parkeerplaatsen.
- In de Melange zijn 113 portiekwoningen gesloopt. Hier worden huur- en koopwoningen voor teruggebouwd. De verkoop en de bouw van de woningen is begonnen.
- De eerste woningen zijn opgeleverd en inmiddels bewoond.⁵¹

Afb. 33 Gildenkwartier

Afb. 34 Gebied de Melange

⁵⁰ Geesje Philippi, *Cultuurhistorie, een vergeten aspect?* (Twente 2002) 66.

⁵¹ Gemeente Amersfoort, *Voortgangsupportage wijkprogrammaboek 2006* (Amersfoort 2007) 4.

Huidige ontwikkelingen

In de wijk is een aantal projecten al afgerond, maar er zijn ook al nieuwe plannen voor de wijk.

In 2007 staan er een aantal projecten op de planning:

- herontwikkeling van de portiekflats van de Alliantie aan de Van Randwijcklaan
- herbestemming van welzijnsgebouw De Roef, aan de Van Assenraadstraat (afb. 35)
- besluitvorming over de toekomst van de woningen in Jeruzalem/Jericho. Naar verwachting neemt de Alliantie in 2007 een besluit over de toekomst van deze woningen
- met de uitvoering van Parkweelde en de Melange wordt in 2007 verder gegaan.⁵²

Het verbeteren van de fysieke leefomgeving gebeurt door bijvoorbeeld het opknappen van de openbare ruimte binnen de herontwikkelingslocaties, het realiseren van parkeerstroken en het nemen van verkeersveiligheids- en beheermaatregelen voor de Van Randwijcklaan. Voor het versterken van de infrastructuur worden sociale projecten geregeld en een aantal wijkcentra bijgebouwd. Ondertussen gaan de sociale projecten in de wijk ook gewoon door.

Deze worden georganiseerd door de gemeente, maar ook de bewoners zelf richten samenwerkingsverbanden op, om zich in te zetten voor de sociale cohesie in de wijk. De partners van de gemeente, zoals de SWA en de Alliantie hebben geprobeerd met de bewoners de flatgebouwen op te knappen.⁵³ In de toekomst wordt mogelijk het gebied rondom de Vasco da Gamastraat aangepakt (afb. 36) en voor de duplexwoningen wordt ook nog steeds een oplossing gezocht.

Gebruik van de methode in de casus

De verkenning die is onderzocht is een concept versie. De definitieve versie is op 19 juni 2007 uitgebracht.

De verkenning van Stoa wordt door de stedenbouwkundige en afdeling Monumenten van de gemeente beter gevonden dan de oudere analyse die is opgenomen in het bestemmingsplan. Alleen kan met deze verkenning geen plan voor vernieuwing worden tegenhouden, omdat het geen juridische status heeft. Het is de bedoeling dat architecten en planologen die iets willen gaan vernieuwen in de wijk deze verkenning als inspiratiebron gebruiken.

De verkenningen zal (mogelijk) gebruikt worden voor het herzien van het bestemmingsplan.

Afb. 35 De Roef

Afb. 36 Vasco da Gamastraat

⁵² Gemeente Amersfoort, *Voortgangsrapportage wijkprogrammaboek 2006* (Amersfoort 2007) 5-8.

⁵³ Ibidem.

Bij de (her)ontwikkelingen die nu plaats vinden in de spoorwegzone en aan de Willem

Barendsstraat is geen gebruik gemaakt van de verkenning van Stoa, deze plannen zijn getoetst aan het Wijkbeheerplan uit 1996.

In deze ontwikkelingsgebieden werd weinig tot geen rekening gehouden met de cultuurhistorie, maar volgens corporatie de Alliantie stonden er ook weinig waardevolle elementen. In Koppel zijn de woningen in de buurt Jericho behouden en een aantal 19^e en 20^e eeuwse panden aan De Koppel.

In het bestemmingsplan van 2002 zijn de ontwikkelingsgebieden buiten beschouwing gelaten om stagnatie in het proces te voorkomen.

De waardevolle elementen worden op dit moment goed meegenomen door andere afdelingen van de gemeente, volgens de afdeling Monumenten van Amersfoort. Wel moet de afdeling Monumenten goed opletten dat zij altijd op tijd bij het proces betrokken wordt.

Andere methoden zijn bij de gemeente ook bekend. Wanneer er dieper cultuurhistorisch onderzoek gewenst is, wordt er een CHER gemaakt. Dit werk wordt uitbesteed, zoals nu ook met de verkenningen gebeurd is, omdat de gemeente niet de capaciteit heeft om dit werk zelf te doen.

Aan de cultuurhistorische verkenningen van alle wijken uit de periode 1940-1965 in Amersfoort heeft Stoa ongeveer anderhalf jaar gewerkt, met enkele onderbrekingen inbegrepen.

De Alliantie maakt gebruik van het rapport: 'Erfgoed SCW afgewogen' om de waarde van

woningen en bouwblokken te bepalen. Voordat binnen de Alliantie begonnen wordt met de plannen voor vernieuwing wordt dit rapport geraadpleegd om te kijken welke kwaliteiten er liggen in het gebied. Dit is vastgelegd in het beleid van de Alliantie. Regelmatig wordt de gemeente geraadpleegd voor informatie, maar uiteindelijk beslist de corporatie wat er met het bezit gaat gebeuren. De Alliantie geeft aan dat in sommige gevallen het meenemen van cultuurhistorie voor stagnatie zorgt in het proces. De afdeling Monumenten wil dan bijvoorbeeld meer behouden dan voor de corporatie rendabel is. Maar binnen de corporatie komt er wel steeds meer bewustzijn voor het behouden en meenemen van cultuurhistorie in de plannen.

Over de methode:

Max Cramer, afdeling Monumenten, gemeente Amersfoort

Dhr. Cramer is van mening dat de monumentenzorg moet proberen om zoveel mogelijk draagvlak te creëren onder betrokken partijen, om deze zo bewust te maken van cultuurhistorie in wijken.

De analyse in het bestemmingsplan vindt hij goed, maar kan altijd uitgebreider. Een nieuwe concept-verkenning van de wijk door Stoa is in nauwe samenwerking met de afdeling Monumenten tot stand gekomen. Zij konden aangeven wat er in de verkenning moest komen. Dhr. Cramer is dan ook zeer tevreden met het resultaat.

De verkenning geeft veel achtergrondinformatie en er is voldoende beeldmateriaal in opgenomen. Dhr. Cramer denkt wel dat de buitenruimte/openbare ruimte nog nader onderzocht moeten worden. Dit zou dan mogelijk in een uitgebreider vervolgonderzoek kunnen worden gedaan. Over het hoofdstuk 'waardering' is dhr. Cramer ook tevreden. De waardekaart moet zijn waarde echter nog bewijzen, maar dhr. Cramer staat positief tegenover de kaart en volgens hem zijn ook de corporaties positief over de kaart. Voor dhr. Cramer was de verkenning van Stoa ook een bevestiging dat de monumentenzorg destijds de waarde van de wijk Kruiskamp-Koppel in het bestemmingsplan goed gewaardeerd heeft.

Deze concept-verkenning zal waarschijnlijk worden opgenomen in een herzien bestemmingsplan. Door het op te nemen in het bestemmingsplan moet het onderdael verplicht worden meegenomen in de plannen. Dit vindt dhr. Cramer een goed instrument om de cultuurhistorie in plannen voor vernieuwing te waarborgen. In Amersfoort werkt het op deze manier goed. Maar wanneer het van bovenaf verplicht wordt opgelegd (in andere steden), bestaat er de kans dat monumentenzorg niet meer als gesprekspartner wordt gezien en dat is volgens dhr. Cramer niet wenselijk. Daarnaast denkt dhr. Cramer dat er bij de plannen voor vernieuwing altijd wel gekeken wordt naar de waardevolle elementen in een wijk.

Bert Blijleven, afdeling Ruimtelijke Ordening, gemeente Amersfoort

Dhr. Blijleven vindt de methode zeer helder. De gemeente kon zelf aan Stoa doorgeven welke elementen in de verkenning moesten terugkomen. Dhr. Blijleven mist op dit moment dan ook geen elementen in de verkenning. De verhouding tussen de tijd die in de verkenning zit en het resultaat vindt hij goed. Er zijn mooie en goede kaarten opgenomen in de verkenning en het is een goed verhaal. Het beeldmateriaal is zeer goed. Er is volgens dhr. Blijleven wel één nadeel en dat is dat je met deze verkenning niets kunt tegenhouden. Dhr. Blijleven hoopt dat architecten en planologen de verkenning gebruiken als inspiratiebron bij het maken van plannen voor vernieuwing in de toekomst. Hij zal hen de verkenning zeker geven als ze met plannen komen voor vernieuwing. In de toekomst zal de verkenning waarschijnlijk gebruikt worden voor het herzien van het bestemmingsplan van Kruiskamp-Koppel.

Leon van Meijel, Stoa (stedenbouw-openbare ruimte-architectuur)

Dhr. Van Meijel zou het ideaal vinden als elk bestemmingsplan een cultuurhistorische paragraaf zou krijgen. Zo wordt gewaarborgd dat cultuurhistorie wordt afgewogen in de plannen voor vernieuwing. Dhr. Van Meijel is van mening dat er eigenlijk altijd een (globale) verkenning moet zijn, voordat iemand met een visie voor vernieuwing komt.

Het is van belang dat het aspect cultuurhistorie in een vroeg stadium en integraal wordt betrokken in het proces van vernieuwing. Dan kan de verkenning namelijk dienen als ondersteuning en inspiratiebron voor architecten en ontwerpers, zodat zij cultuurhistorie desgewenst kunnen meenemen in de plannen.

Dhr. Van Meijel is van mening dat een verkenning niet dwingend zou moeten zijn, maar ook ruimte zou moeten laten voor verandering. De reacties op de verkenningen zijn overwegend positief en vooral gemeenten vinden het erg prettig om met de waardekaarten te werken. Zij zien dan snel of het gebied/gebouw waarvoor vernieuwingsplannen liggen, cultuurhistorisch van belang is.

Bert Bosman en Johan van Plateringen, De Alliantie

Dhr. Bosman en dhr. Van Plateringen vinden het onderzoek naar de woningvoorraad van de Alliantie erg bruikbaar. Het is een startpunt van waaruit zij verder kunnen ontwikkelen. Beiden zijn zij van mening dat elke corporatie op dit niveau zou moeten werken. De verkenning van Stoa vinden zij aanvullende informatie. De verkenning en het rapport over de woningvoorraad geven samen een duidelijk overzicht van de cultuurhistorie in de wijk en kan gebruikt worden bij het maken van de plannen. Een verkenning moet volgens dhr. Bosman en dhr. Van Plateringen bestaan uit een verhaal over de architectuur, de geschiedenis van de wijk en een waardering. Beide heren vinden het belangrijk dat cultuurhistorie wordt mee gewogen in de

plannen, maar dit is vooral een stukje persoonlijke interesse. Iemand die het minder belangrijk vindt, zal er minder aandacht aan besteden.

Wanneer een persoon er al langere tijd werkt, leert hij volgens dhr. Bosman ook steeds beter de wijk kennen en weet hij wat er speelt onder de bewoners. Bij de Alliantie wegen de wensen van de bewoners het zwaarst. De bewoners komen voor het behoud van een woning, zij zijn tenslotte degene die in de woningen moeten wonen.

Dhr. Bosman en dhr. Van Plateringen vinden dat de betrokken partijen bewust en enthousiast gemaakt moeten worden voor de cultuurhistorie in de wijk, door de afdeling Monumenten. Verder moet de monumentenzorg zich alleen bezig houden met het aanwijzen van monumenten en niet verder betrokken worden in het proces. Als de monumentenzorg de betrokken partijen bewust maakt van de waarden in de wijk, dan kunnen de partijen een weloverwogen keuze maken.

Deel 3. Samenvatting

Kruiskamp/Koppel: Cultuurhistorische Verkenning (CV)							
Gemeente				Corporaties		Bureau Stoa	
Afdeling Stedenbouw		Afdeling Monumenten					
Stedenbouw kon aangeven wat zij in de CV wilde terugzien	+	De verkenning geeft veel achtergrond informatie	+	Uitgebreide geschiedenis	+	Bondig tekst- en beeldmateriaal maakt de verkenning voor alle partijen bruikbaar en toegankelijk	+
Beeldmateriaal is erg overzichtelijk	+	Het beeldmateriaal is voldoende	+	Goede aanvullende informatie	+	Waardekaart	+
Het verhaal is gestructureerd opgebouwd	+	Hoofdstuk waardering is bruikbaar	+			Geen juridische status	-
De stedenbouwkundige analyse wordt gemist	-	Mist: hoe om te gaan met de buitenruimte / openbare ruimte	-			Vertaalslag van cultuurhistorie naar stedenbouwkundig ontwerp	+
Geen juridische status	-	Positief over waardekaart	+				

De verkenning in Kruiskamp-Koppel is gemaakt door Pauline Opmeer en Leon van Meijel van bureau Stoa. De verkenning behoort tot een rapport waarin alle uitbreidingswijken van Amersfoort in beeld worden gebracht. Het maken van de verkenning van de wijken uit de periode 1940-1965 van Amersfoort nam ongeveer anderhalf jaar in beslag. Stoa hanteert een standaard opzet, maar de gemeente kon zelf aangeven welke elementen er in de verkenning behandeld moesten worden. In ieder geval worden de uitbreidingsplannen in hoofdzaak en in onderdelen van de onderzoeksperiode bekeken.

Voor de belangrijkste stadia in de geschiedenis van de wijk wordt gekeken naar alle schaalniveaus: stedenbouwkundige structuur, de openbare ruimte en het bebouwingsbeeld.

Naast het hoofdstuk waardering, wordt er een waarderingskaart toegevoegd, waarop in kleur de waardevolle elementen zijn aangegeven. De methode die Stoa hanteert is gedeeltelijk ontleend aan andere methoden en gedeeltelijk zelf bedacht. Afhankelijk van vernieuwende inzichten en wensen van de opdrachtgevers wordt de methode aangepast/aangescherpt. De methode is bedoeld voor professionals. De betrokken partijen in Kruiskamp-Koppel vinden de verkenning heldere en goede informatie geven.

Het beeldmateriaal is voldoende en bruikbaar voor de partijen. Ook is de gemeente erg positief over de waarderingskaart, al moet deze zijn bruikbaarheid nog bewijzen.

De gemeente en corporatie kunnen op deze kaart snel zien of in het gebied waar plannen voor liggen, belangrijke cultuurhistorische elementen bevinden. Wel wordt een stedenbouwkundige analyse gemist. Er wordt aangegeven dat het niet de taak van de monumentenzorg is, omdat zij de kennis niet hebben voor het maken van zo'n analyse, aldus dhr. Blijleven. Daarnaast mist men de juridische status die de verkenning niet heeft. Met de verkenning kan niets tegengehouden worden. De vernieuwingen die momenteel plaatsvinden zijn getoetst aan het

wijkbeheerplan van 1996 en dus niet aan de
nieuwe verkenning van Stoa.

Wanneer er plannen komen voor vernieuwing
geven de afdelingen Stedenbouw en
Monumenten van de gemeente Amersfoort aan,
dat zij de verkenning van Stoa aan ontwerpers
zullen geven, zodat deze kan dienen als
inspiratiebron. Wanneer het bestemmingsplan
herzien wordt, zal een hoofdstuk cultuurhistorie
worden opgenomen. Voor dit hoofdstuk wordt
waarschijnlijk de verkenning van Stoa gebruikt.